

Ämne: Geografi

Årskurs: 5

Tema: Kartkunskap

Block	Tema	Veckor
1	Kartans grunder	v. 1-2
2	Karttyper och symboler	v. 3-4
3	Orientering och exkursion	v. 5

Ämnesblock 1: Kartans grunder och begrepp i kartläsning

Det första blocket fokuserar på att eleverna lär sig grundläggande begrepp och symboler som används i kartor, till exempel skala, väderstreck, och teckenförklaring. Syftet är att skapa en förståelse för hur en karta är uppbyggd och varför den är en förenklad bild av verkligheten, vilket ger eleverna verktyg för att själva kunna tolka kartor på ett fungerande sätt.

Centralt innehåll	Betygskriterium E	Betygskriterium C
Kartans och kartsymbolers användning för att kunna läsa och förstå kartor över Sverige och världen.	Eleven kan med viss säkerhet använda kartans grundläggande delar och tolka information.	Eleven kan med god säkerhet använda kartans delar och göra enkla tolkningar till förklaringar.

v. 1 - Kartans delar och symboler (dag 1-2)

- Lektion 1 - Introduktion till kartan: Vad är en karta? Genomgång av skala, väderstreck och teckenförklaring.
- Lektion 2 - Praktiska övningar med enkla kartor från närområdet, eleverna tränar på att hitta symboler och riktning.

v. 2 - Skala och riktning (dag 3-4)

- Lektion 3 - Fördjupning i skala: hur man mäter avstånd på karta och i verkligheten.
- Lektion 4 - Övningar med skala och väderstreck, eleverna får tolka olika situationer och besvara frågor kopplade till kartan.

Ämnesblock 2: Karttyper och symbolernas betydelse

Det andra blocket tar sikte på olika typer av kartor, som politiska kartor, terrängkartor och tematiska kartor. Eleverna får analysera skillnader och användningsområden samt träna på hur symboler kan variera beroende på kartans syfte. Fokus är på att utveckla en bredare förståelse för kartor som informationsbärare.

Centralt innehåll	Betygskriterium E	Betygskriterium C
Olika typer av kartor, som politiska, fysiska och tematiska kartor, samt deras användningsområden.	Eleven kan med viss säkerhet återge kartors syften och tolka symboler.	Eleven kan med god säkerhet beskriva och göra enkla jämförelser mellan karttyper.

v. 3 - Olika karttyper (dag 5-6)

- Lektion 5 - Genomgång av politiska kartor och fysiska kartor, eleverna analyserar skillnader.
- Lektion 6 - Exempel på tematiska kartor, gruppdiskussioner om användningsområden.

v. 4 - Symboler och teckningar (dag 7-8)

- Lektion 7 - Djupdykning i olika symboler för natur och mänsklig aktivitet. Praktiska uppgifter.
- Lektion 8 - Eleverna skapar egna kartor med valda symboler över ett fiktivt område.

Ämnesblock 3: Orientering och praktisk tillämpning med exkursion

Det sista blocket handlar om praktisk tillämpning, där eleverna får lära sig grunderna i orientering med karta och kompass. Exkursionen används som en praktisk aktivitet där eleverna kan omsätta sina kunskaper ute i verkligheten, med fokus på samarbete och praktisk problemlösning. Detta stärker både förståelsen och intresset för ämnet.

Centralt innehåll	Betygskriterium E	Betygskriterium C
Grundläggande orientering med hjälp av karta och kompass. Praktiska övningar i närmiljön.	Eleven kan med viss säkerhet använda karta och kompass i enkla situationer.	Eleven kan med god säkerhet använda karta och kompass och förklara orienteringens principer.

v. 5 - Orientering och exkursion (dag 9-10 + studiedag)

- Lektion 9 - Genomgång av kompassens funktion och orienteringstips.
- Lektion 10 - Praktiska övningar i skolan eller närmiljön inför exkursionen.
- Studiedag - Exkursion eller studiebesök inom 5 mil från skolan, där eleverna får använda karta och kompass i praktiken och göra en guidad orienteringsövning eller liknande aktivitet.

Detaljerad lektionsplanering Geografi Åk 5 - Kartkunskap

Lektion	Tema	Mål (kompetens)	Innehåll	Metod	Material	Bedömning
1	Introduktion till kartan	Förstå vad en karta är och känna till kartans delar	Kartans syfte, skala, väderstreck, teckenförklaring	Genomgång, diskussion, fritt samtal	Olika kartor, whiteboard, bildmaterial	Observation av delaktighet och frågor
2	Praktiska övningar med kartor	Känna igen symboler och väderstreck på karta	Identifiera kartors symboler, läsning av enkel karta	Grupparbete, handledning, gemensam reflektion	Utskrivna kartor, kompassrosor, arbetsblad	Bedömning av gruppuppgifter och engagemang
3	Skala och avståndsmätning på kartor	Förstå skala och kunna mäta avstånd på karta	Skala, mäta avstånd på karta och jämförelse med verkliga avstånd	Genomgång, praktiska övningar i par	Kartor med skala, linjal, måttband, blad	Observation vid övningar och deltagande
4	Tolkning av skala och väderstreck	Tolka information från skala och väderstreck	Tillämpa skala och väderstreck i frågeställningar	Pararbete, klassdiskussion	Kartor, arbetsblad	Bedömning av problemlösning och förståelse
5	Politiska och fysiska kartor	Känna skillnad mellan karttyper och deras syften	Politiska kartor, fysiska kartor	Genomgång, bildanalys, gruppdiskussion	Kartor, whiteboard	Observation av jämförelser och deltagande
6	Tematiska kartor och användningsområden	Förstå tematiska kartors syfte och användning	Tematiska kartor och deras budskap	Grupparbete, presentationer	Digitala kartor, utskrifter	Bedömning av förståelse och presentationer
7	Symboler för natur och mänsklig aktivitet	Känna igen och förklara vanliga symbols betydelse	Vanliga kartsymboler och deras betydelse	Pararbete med praktiska övningar	Kartor, arbetsblad	Bedömning av korrekta tolkningar
8	Skapa egna kartor	Kunna använda symboler för att skapa en enkel karta	Ritar egen karta med symboler	Kreativt arbete i par eller grupp	Papper, färgpennor, symbolblad	Bedömning av tydlighet och kreativ användning
9	Kompass och orientering	Förstå kompassens funktion och hur den används på karta	Kompassens delar, hur använda kompass och karta	Genomgång, demonstration	Kompass, kartor	Observation av förståelse och frågor
10	Praktiska orienteringsövningar	Använda karta och kompass vid enklare orientering	Orienteringsövningar på skolområdet/närmiljö	Praktiska övningar i små grupper	Kartor, kompasser	Bedömning av samarbete och praktisk förmåga

Lektion	Tema	Mål (kompetens)	Innehåll	Metod	Material	Bedömning
Studiedag	Exkursion	Tillämpa kartkunskaper i praktiken	Guidad orientering/exkursion i närmiljön	Praktik, observation, samarbete	Karta, kompass, arbetsblad	Observation av delaktighet och orienteringsförmåga

Tags: [Planering](#)